

Bijlage 1 - evaluatieplanning

In onderstaande tabel is het in december 2020 verzonden overzicht geactualiseerd.

Toelichting op de planning van de evaluaties

Generieke steunmaatregelen

Voor de generieke maatregelen is waar mogelijk gestart met het uitwerken van de beleidstheorie en doelenboom, procesevaluaties en tussentijdse metingen. In 2020 heeft er een procesevaluatie plaatsgevonden naar de ontwikkeling van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO) en ondersteuning aan gemeenten.¹ Eind 2021 wordt een interne procesevaluatie naar de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) uitgevoerd. De eindevaluaties van de generieke maatregelen zijn pas voorzien voor 2023/2024 vanwege het feit dat benodigde onderzoeksgegevens met vertraging beschikbaar komen en we pas goed kunnen evalueren als alle data voor handen is. Ter illustratie: de vaststellingsperiodes lopen bij de NOW anderhalf jaar achter op de voorschotverlening. Vaststellingen die nog niet geheel gesloten zijn, kunnen nog niet worden geëvalueerd omdat er dan een select-effect optreedt van bedrijven die sneller zijn. Ook bij de andere regelingen is sprake van vertraging in dataverzameling. Zodoende kunnen de (deel)resultaten van de eindevaluaties op zijn vroegst in 2023 worden opgeleverd.

Leningen en garantieregelingen

Voor wat betreft de leningen en garantieregelingen is de evaluatie van de Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) eind 2020 afgerond; hierin kon corona nog niet meegenomen worden. Het betreft namelijk garantieleningen die lang doorlopen, zodat pas op de lange termijn zinvolle evaluatie mogelijk is. Ook voor de Regionale ontwikkelingsmaatschappijen geldt dat de evaluatie weliswaar net is gestart, maar dat de mogelijke gevolgen van corona alleen kwalitatief meegenomen kunnen worden. Vanwege het langlopende karakter van deze leningen is ook hier de evaluatie van de Corona Overbruggingslening (COL) pas op de langere termijn gepland, namelijk in 2025/2026. Mocht de tijdelijke subsidieregeling evenementen ondersteuning langer doorlopen, dan schuift het evaluatiejaar daarvan nog op. Het evaluatiemoment van de fiscale maatregelen is opgeschoven ten opzichte van het in december 2020 verzonden overzicht. Gezien het langer doorlopen van de steunmaatregelen is het logisch om ook het moment van evalueren iets op te schuiven. Bovendien wordt hiermee beter aangesloten op de evaluatiemomenten van andere steunmaatregelen, wat wenselijk is gezien het streven om ook gecombineerde evaluaties te doen.

Monitoringsresultaten fiscale maatregelen

Over het gebruik van de meeste (grote) maatregelen is inmiddels veel informatie beschikbaar, middels de rapportages van het CBS dan wel door andersoortige analyses. Tot nu toe was er nog geen gepubliceerde informatie over het gebruik van de fiscale coronareserve en de verlaging van het gebruikelijk loon directeur-grotaandeelhouders (DGA's) bij omzetsdaling. Inmiddels is door middel van aangiftegegevens van de Belastingdienst meer bekend over het gebruik van deze maatregelen. Hieronder worden kort de resultaten besproken.

Fiscale coronareserve

Het is momenteel niet mogelijk om een exacte inschatting te maken van de mate waarin gebruik is gemaakt van de fiscale coronareserve. Om hiervoor in aanmerking te komen moest bij de fiscale aangifte over belastingjaar 2019 gebruik gemaakt worden van de invulrubriek 'overige reserves'. In de jaren daarvoor (2010-2018) werd jaarlijks tussen de 500 en 900 keer gebruik gemaakt van die rubriek met een gemiddeld bedrag van € 9 mld euro, waarbij het bedrag op jaarbasis sterk fluctueerde (tussen de € 4 mld en € 18 mld). In belastingjaar 2019 is 4800 keer gebruik gemaakt van de rubriek met een bedrag van € 26 mld. Duidelijk is dat vanwege de mogelijkheid om fiscale coronareserve te vormen, er meer gebruik gemaakt is deze rubriek. Het is nog niet bekend welk deel exact toerekenbaar is aan de fiscale coronareserve omdat de aangiftegegevens over 2020 nog binnen moeten komen. Met deze aanvullende gegevens zal in het kader van de evaluatie van de

¹ [Eindrapport Tozo | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

fiscale coronamaatregelen bepaald worden welk deel beschouwd moet worden als fiscale coronareserve.

Verlaging gebruikelijk loon dga's bij omzetsdaling

Ten behoeve van de monitoring van deze maatregel is gekeken naar de ontwikkeling van de lonen van directeur-grotaandeelhouders (DGA) over de periode 2018-2020. Daaruit blijkt dat het totaal aan loon in 2020 weliswaar licht is gestegen met 1,4% ten opzichte van 2019, maar ook dat er grote verschillen zijn tussen sectoren. Zo daalde het loon in de horeca met 10,8%, bij (sociaal)-culturele instellingen met 4,1% en bij sport en recreatie met 3%. Daar tegenover staan sectoren waar het loon steeg, zoals de zakelijke dienstverlening (+1,5%) en de bouw (+3,4%). Op basis van deze cijfers kan nog niet met zekerheid worden gezegd in hoeverre DGA's gebruik hebben gemaakt van de steunmaatregel bij het vaststellen van hun loon. Dat vergt nader onderzoek en zal onderdeel zijn van de evaluatie van deze maatregel in 2023.

Verruiming vrije ruimte werkkostenregeling

Om een beeld te krijgen van het gebruik van deze maatregel is gekeken naar de eindheffing die is betaald door werkgevers in 2020 ten opzichte van 2019. Deze eindheffing is het gevolg van overschrijding van de vrije ruimte in de werkkostenregeling. Het bedrag aan overschrijding is in 2020 veel hoger dan in 2019. Dit is echter het gevolg van de uitkering van de zorgbonus, die ten laste van de vrije ruimte moest worden gebracht. Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling zonder zorgbonus is een onderscheid gemaakt tussen een ruime sector 'gezondheidsdiensten' en overig. Bij de sector 'Overig' blijkt de overschrijding van de WKR in 2020 vrijwel gelijk aan die in 2019. Wel is het aantal werkgevers met overschrijding in die sector in 2020 gedaald tot 43% van het aantal in 2019. De daling is vooral opgetreden bij gevallen met een kleine overschrijding (minder dan € 1.000). Dat het totaalbedrag aan overschrijding in 2020 nagenoeg gelijk is aan dat in 2019 komt door een toename van het aantal ondernemers met een overschrijding van € 1 mln tot € 10 mln. Aan de hand van deze cijfers kunnen nog geen harde conclusies worden getrokken over de benutting van de verruiming in de vrije ruimte. Dat vergt nader onderzoek en zal onderdeel zijn van de evaluatie van de werkkostenregeling in 2023.

Tabel 1 Overzicht van generieke steunmaatregelen, monitoring en evaluatiemomenten

Maatregel	Doel	Monitoring/ stand van inzicht	Financiële omvang (€)	Evaluatie
NOW (SZW)	Behoud werkgelegenheid	UWV monitort onder meer op aantal aanvragen, toekenningen, betrokken werknemers en het omzetpercentageverlies. Per september 2021 zijn er 430.000 aanvragen behandeld waarvan er 408.000 zijn toegekend. Sectoren met het hoogste aantal toekenningen zijn 'horeca en catering' en 'overige commerciële dienstverlening.	23,5 mld ²	2023
TOZO (SZW)	Ondersteunen (zelfstandige) ondernemers	CBS monitort het aantal uitkeringen en kapitaalverstrekkingen. Tevens uitgesplitst naar onder meer plaats, leeftijd en huishoudtype. Het aantal Tozo-aanvragen is sinds begin dit jaar fors afgenomen. In Tozo 3 (die tot 31 maart liep) werden nog 166.000 aanvragen gedaan, terwijl dat in de zomer (start Tozo 5) rond de 40.000 lag. Ca. 95% daarvan betrof aanvragen voor levensonderhoud. Naast deze schattingen publiceert het CBS cijfers over de definitieve	4,3 mld ³	2023

² Geraamde uitgaven 2020-2026

³ Raming 2020 en 2021

Maatregel	Doel	Monitoring/ stand van inzicht	Financiële omvang (€)	Evaluatie
		verstreckte uitkeringen Tozo, waardoor op termijn ook meer informatie per gemeente en sector beschikbaar zal zijn voor het jaar 2021.		
TVL/TOGS (EZK)	Ondersteunen ondernemers (MKB)	RVO en CBS monitoren onder meer het aantal bedrijven dat gebruik maakt van deze regeling uitgesplitst op sectorniveau.	10,1 mld ⁴	2023
Uitstel betaling belastingen (FIN)*	Liquiditeit ondernemers	Voor de uitstel betaling belastingen wordt bijgehouden hoeveel ondernemers gebruik maken van deze regeling. Tevens wordt het budgettaire beslag in kaart gebracht. Dat geeft een goed eerste beeld in welke mate de regeling gebruikt wordt.	19,3 mld ⁵	2023
Fiscale Coronareserve (FIN)*	Liquiditeit ondernemers	Er zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van beschikbare data om een indicatie te vormen, zoals de bijstellingen in de voorlopige aangifte in de Vpb.	3 mld. ⁶	2023
Verlaging gebruikelijk loon dga's bij omzetsdaling (FIN)*	Liquiditeit ondernemers	Om te kunnen monitoren wordt gekeken naar de omvang van het gebruikelijk loon in 2020/2021 in vergelijking met eerdere jaren.	1,5 mld. ⁷	2023
Aanvullend sociaal pakket	Behoud werkgelegenheid en voorkomen van armoede en schulden	Recent is de 8e editie van de brief monitoring arbeidsmarkt en beroep steun- en herstellpakket aan de Kamer verzonden [Kamerstuk 35 420 nr. 363]. De regionale mobiliteitsteams, de tijdelijke impuls banenafpraak en praktijkleren in het mbo worden gemonitord met behulp van een dashboard. Deze bevindt zich in een pilotfase en wordt binnenkort verder uitgerold. Ook regelingen in het kader van Nederland Leert Door worden gemonitord. [Kamerstuk 30 012 nr. 140] Momenteel worden meerdere evaluaties op onderdelen van het aanvullend sociaal pakket voorbereid. Mogelijk kunnen niet alle onderdelen van dit pakket kunnen geëvalueerd worden, bijvoorbeeld omdat de uitvoering decentraal bij gemeenten is belegd en verantwoording op het niveau van gemeenten plaatsvindt.	1,4 mld	2024
Belasting- en invorderingsrente (FIN)	Ondersteunen ondernemers	Om te kunnen monitoren zijn de benodigde gegevens niet beschikbaar. Wel zal er zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van beschikbare data om een indicatie te vormen.	432 mln. ⁸	2023

⁴ Realisatie 2020 en raming 2021 en 2022

⁵ Stand 1 september 2021

⁶ Dit betreft een kasschuif tussen 2020 en 2021.

⁷ Er is in 2020 en 2021 sprake van een derving van € 1 miljard respectievelijk € 0,5 miljard. In latere jaren staan daar hogere inkomsten tegenover, cumulatief is sprake van een derving van € 0,5 miljard.

⁸ Raming 2020 en 2021

Maatregel	Doel	Monitoring/ stand van inzicht	Financiële omvang (€)	Evaluatie
Tijdelijke subsidieregeling evenementen	Ondersteunen ondernemers (specifieke doelgroep)	RVO en CBS monitoren onder meer het aantal bedrijven dat gebruik maakt van deze regeling uitgesplitst op sectorniveau.	380 mln ⁹	2022
Subsidieregeling R&D mobiliteitssectoren	Ondersteunen ondernemers (specifieke doelgroep)	EZK monitort het aantal geholpen bedrijven.	150 mln ¹⁰	ntb

Tabel 2 Overzicht van leningen en garantiereregelingen, monitoring en evaluatiemomenten

Maatregel	Doel	Monitoring	Financiële omvang (€)	Evaluatie
BMKB-C (EZK)	Ondersteunen ondernemers (MKB)	De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en het CBS houden cijfers bij met betrekking tot het aantal toegekende leningen en de totale som, onder meer uitgesplitst op sectorniveau en grootte van de bedrijven.	215 mln. ¹¹	2025/2026
GO coronamodule (EZK)	Ondersteunen ondernemers	De NVB en het CBS houden cijfers bij met betrekking tot het aantal toegekende leningen en de totale som, onder meer uitgesplitst op sectorniveau en grootte van de bedrijven.	727 mln. ¹²	2025/2026
Qredits (EZK)	Ondersteunen ondernemers	EZK monitort het aantal geholpen bedrijven en de grootte van deze bedrijven op basis van het aantal werknemers.	295 mln. ¹³	2025/2026
Garantiereregeling Kleine kredieten corona (EZK)	Ondersteunen (kleine) ondernemers	De NVB en het CBS houden cijfers bij met betrekking tot het aantal toegekende leningen en de totale som, onder meer uitgesplitst op sectorniveau en grootte van de bedrijven.	165 mln. ¹⁴	2025/2026
Regionale ontwikkelingsmaatschappijen - corona overbruggingslening (COL) (EZK)	Ondersteunen (innovatieve) ondernemers	EZK monitort het aantal geholpen bedrijven en de grootte van deze bedrijven op basis van het aantal werknemers.	318 mln. ¹⁵	2025/2026
Voucherkredietfaciliteit/ leningsfaciliteiten reissector	Ondersteunen ondernemers (specifieke doelgroep) via SGR	Om te kunnen monitoren zijn de benodigde gegevens nu nog niet beschikbaar. Via de SGR zullen de gegevens worden opgevraagd.	560 mln ¹⁶	2025/2026

⁹ Raming 2021.

¹⁰ Raming 2021

¹¹ Begrotingsreserve 2020.

¹² Begrotingsreserve 2020 en raming 2021 t/m 2026.

¹³ Realisatie 2020 en raming 2021 t/m 2023 (deels beschikbaar voor leningen en deels voor subsidies).

¹⁴ Begrotingsreserve 2020.

¹⁵ Realisatie 2020 en raming 2021.

¹⁶ Raming 2021